

Fælles Mål 2009

Medier

Faghæfte 32

Fælles Mål 2009

Medier

Faghæfte 32

Indhold

Formål for faget medier	3
Slutmål for faget medier	4
Læseplan for faget medier	5
Undervisningsvejledning for faget medier	6

Formål for faget medier

Formålet med undervisningen i medier er, at eleverne gennem oplevelse, produktion og analyse skal udvikle deres færdigheder i at forstå og bruge medier. Gennem arbejdet med forskellige medier skal eleverne erhverve sig indsigt i formidling og få mulighed for at bruge medierne som personligt udtryksmiddel. Eleverne skal opnå forståelse af massemediernes betydning både i egen og fremmede kulturer, så de på den baggrund kan styrke deres handlemuligheder i og uden for skolen.

Slutmål for faget medier

Efter 8. og 9. klassetrin

Medieproduktion

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- producere elektroniske og trykte medier fra idé til færdige produkter.

Medieanalyse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- analysere og vurdere egne og andres brug af medier
- vurdere hensigter, hvormed forskellige mediegenerer bliver produceret
- analysere mediers tekniske, håndværksmæssige og æstetiske virkemidler.

Mediernes betydning i samfundet

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- karakterisere formidlingen i forskellige elektroniske og trykte medier
- kende til mediemønstre og -vaner
- skelne mellem fiktive og ikke-fiktive udtryk samt mediernes blandingsgenerer.

Læseplan for faget medier

Læseplanen er struktureret ud fra de tre centrale kundskabs- og færdighedsområder. Undervisningen i valgfaget medier tilrettelægges på 8. og/eller 9. klassetrin. Elevernes oplevelser og erfaringer med medier fra andre fag, fx dansk og samfundsfag samt fra fritiden er en del af grundlaget for undervisningen i valgfaget medier.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder indgår på varieret måde og med forskellig vægtning som en helhed i undervisningen. Alle områder vil ikke kunne tilgodeses i lige høj grad i de enkelte forløb eller emner, men undervisningen tilrettelægges således, at eleverne kan tilegne sig kundskaber og færdigheder inden for alle tre områder.

Medieproduktion

Gennem praktisk mediarbejde og medieproduktion får eleverne erfaringer med teknik og udstyr. De udvikler håndværksmæssige mediefærdigheder og erhverver sig indsigt i mediernes æstetiske virkemidler og formsprog. Desuden stifter de bekendtskab med multimedieproduktion og forskellige blandingsformer.

Eleverne skal arbejde med at

- betjene teknik og udstyr i relation til henholdsvis udarbejdelse, bearbejdning og præsentation
- tilegne sig håndværksmæssige mediefærdigheder
- benytte mediernes æstetiske virkemidler og formsprog
- udvikle genrekendskab, herunder indsigt i forskellige blandingsformer
- tilrettelægge og gennemføre produktionsforløb i samarbejde med andre.

Medieanalyse

I undervisningen møder eleverne et varieret udvalg af medier og mediegenerer, enkle og sammensatte medieudtryk, og de stifter bekendtskab med forskellige informations- og kommunikationsværktøjer. Dette udvalg er afsat for analysearbejdet, der bygges op som en vekselvirkning mellem produktion og analyse.

Eleverne skal arbejde med at

- analysere og vurdere forskellige medier, mediegenerer og multimedieudtryk
- vurdere forskellige informations- og kommunikationsværktøjer

- analysere egne og andres medieproduktioner
- analysere og vurdere professionelle medieprodukter.

Mediernes betydning i samfundet

I undervisningen arbejder eleverne med at få indsigt i mediernes samfundsmæssige, kulturelle, psykologiske og æstetiske betydning, og de erhverver sig viden om mønstre i mediebrug og medievaner. Eleverne arbejder med, hvorledes mediernes betydning kan belyses og diskuteres i samfundet.

Eleverne skal arbejde med at

- tilegne sig indsigt i sammenhængen mellem hverdagsliv og mediebrug
- undersøge og vurdere mønstre i mediebrug og medievaner
- udvikle kendskab til forskellige kommunikationsprocesser, formidlingssituationer og programgener.

Undervisningen i valgfaget medier omfatter især

- elevens egenproduktion af forskellige medier
- professionelle medieprodukter og kommunikations- og informationsværktøjer
- litteratur og undersøgelser om mediers betydning og rolle i samfundet.

Undervisningsvejledning for faget medier

Indhold

Indledning	8
Mediearbejdet i skolen	8
Mediearbejdet som en integreret del af undervisningen generelt	8
Arbejdet med medier i praksis	8
Medieproduktion	9
Medieanalyse	9
Mediernes betydning i samfundet	10
Generelle synspunkter	10
Planlægning og evaluering	10
Evaluering	10
Medier og andre fag	10
Medier og projektarbejde	10
Medier, faciliteter og udstyr	10
Ophavsretsspørgsmål	11

Indledning

Undervisningsvejledningen er en revideret udgave af Vejledning – Medier fra 1995. Den er nu samlet omkring fagets tre kerneområder, Medieproduktion, Medieanalyse og Mediernes betydning i samfundet, som også danner dispositionen i slutmålene og læseplanen. Overvejelserne og ideerne til indholdet i faget er tænkt som igangsættende for planlægningen, tilrettelæggelsen, prioriteringen og gennemførelsen af undervisningen i valgfaget, men det vil også være oplagt at anvende undervisningsvejledningens indhold og betragtninger i andre fag og tværfaglige sammenhænge.

Vores mediekultur har ændret sig grundlæggende de sidste år, og derfor er fokus i valgfaget også flyttet fra at opfatte medier, som noget man bevidst undersøger og bruger, til et mediesyn, hvor medier i væsentligt omfang er blevet en integreret del af de daglige aktiviteter, rutiner og ritualer og indgår som en nærmest usynlig dimension i hverdagslivet. Medier optager en stor del af børns og unges hverdag, og megen mediebrug har tendens til at være kulissem mediebrug, hvor flere medier mere eller mindre bevidst er aktiveret på samme tid. Ved medier forstås hele spektret af medier, fra trykte medier over lyd- og billedmedier til multimedier.

Det kan iagttages, at teknologi og medier udvikles med en overvældende forandringshastighed. Børn og unge tager ofte ny teknologi og nye medier i anvendelse før voksne, og der tales i den forbindelse om en generationsmæssig kløft. Samtidig er udbredelseshastigheden stigende. Børn og unge erhverver sig og råder over mere og mere teknologi, selv helt små børn har mange medier og forskelligt kommunikationsudstyr til rådighed. Endelig kan det lokaliseres, at teknologier, medier og mediegenerer smelter sammen (konvergens), og nye kommunikationsformer, muligheder og medieudtryk opstår kontinuerligt.

Mediearbejdet i skolen

Ændringerne i mediebildet og hverdagens mediebrug stiller nye krav til mediearbejdet i skolen. Der må udvikles et mediepædagogisk helhedssyn, der sikrer en sammenhæng mellem hjemmenes og fritidens mediekultur, skolens læringsmiljø og skolens mediekultur. Der skal udvikles en dynamisk forståelse af forholdet mellem børn, unge og medier – i fritid og i skole.

Som hovedregel tager undervisningen udgangspunkt i, at der arbejdes med en vekselvirkning mellem teori og praksis, mellem øvelse, produktion og analyse. Der sigtes mod at tage afsæt i børns og unges medieerfaringer og kvalificere deres mediebrug med en håndværksmæssig og en analytisk dimension. Øvelse, produktion, analyse og refleksion indgår i et vekselvirkningsforhold og udvikles over tid og gennem varierede opgaver og erfaringer.

Børn og unge skal *selv* lære at udtrykke sig i medier og derigennem sættes i stand til at analysere og vurdere medier og mediegener på en kvalificeret måde. Der skal eksperimenteres med måder at gribe og udnytte børns og unges medieleg og gennem egenproduktion gøre deres medieerfaringer produktive i skolen. Der skal arbejdes med forskellige former for erfaringsrelatering og læringsindhold.

Først og fremmest skal medieundervisningen tilrettelægges således, at arbejdet om og med medier indgår i et naturligt vekselvirkningsforhold. I tilrettelæggelsen skal det overvejes, hvorledes arbejdet kan indgå i faglige, tværfaglige og projektor organiserede sammenhænge. Sammenhængen mellem mediebrug, medieproduktion og medieanalyse skal beskrives, og det skal endvidere overvejes, hvorledes mediearbejdet tilrettelægges som læreproces, dvs. forholdet mellem “proces”, “produkt”, “resultat”, “produktionsform” og “indhold” skal klargøres. Herunder hvilke lærer- og elevroller der er hensigtsmæssige at arbejde med i det aktuelle forløb.

Centralt er begrebet “progression”, dvs. en strategi og en rækkefølge for, hvorledes mediearbejdet tilrettelægges som læreproces. Mediearbejdet tilrettelægges i forhold til faglige, tværfaglige og/eller projektor organiserede aktiviteter og i relation til elevernes forudsætninger og interesser. Derudover er det hensigtsmæssigt at tilrettelægge arbejdet ud fra en mediemæssig- og en mediefaglig progression, dvs. en rækkefølge for arbejdet med de enkelte medier og for arbejdet i og med de enkelte mediegener.

Mediearbejdet som en integreret del af undervisningen generelt

Valgfaget medier er at betragte som en overbygningsaktivitet, der bygger videre på det grundlæggende mediearbejde, der har fundet sted i skolens øvrige fag gennem skoleforløbet, fx i dansk, musik og sprogfag jf. Fælles Mål for fag og emner samt elevernes alsidige personlige udvikling.

Arbejdet i valgfaget skal give eleverne færdigheder i kommunikation og informationssøgning, styrke deres evner til at udtrykke sig i lyd, billede, levende billeder og multimedieproduktion samt til at opleve, analysere og vurdere professionel medieproduktion i relation til bestemte emner og faglige forløb. Mediearbejdet bør desuden integreres i undervisningen generelt og indgå i fagfaglige og tværfaglige sammenhænge og medvirke til at kvalificere de forskellige fags og emners aktiviteter med et kommunikations-, informationssøgnings- og formidlingsperspektiv.

Arbejdet med medier i praksis

Arbejdet med medier skal foregå som en vekselvirkning mellem teori og praksis. Gennem arbejdet med forskel-

lige medier erhverver eleverne sig indsigt i formidling og formidlingsværktøjer og får mulighed for at bruge medierne som personligt udtryksmiddel. Gennem det praktiske arbejde udvikler de forståelse af mediernes betydning og påvirkningspotentialer.

Til undervisningen i medier vælges emner, der er vigtige for eleverne, og som tillige er relevante i forhold til debatten i samfundet og i forhold til de faglige forløb, der arbejdes med i skolens andre fag.

Stofvalget skal være alsidigt og belyse mediernes funktion ved tilblivelsen af information, holdninger og værdier gennem beskæftigelse med fagets hovedområder: Medieproduktion, Medieanalyse og Mediernes betydning i samfundet.

Medieproduktion

Der arbejdes med tekniske og håndværksmæssige færdigheder i enkle og mere sammensatte produktioner. Elevernes egne eksperimenter med medieudtryk indgår naturligt i undervisningen.

Eleverne skal gennem produktive forløb arbejde sig frem mod et grundigt kendskab til mediernes teknikker, æstetiske virkemidler og de måder, medieprodukter anvendes og opfattes på. Samtidig udvikler eleverne færdigheder i at bruge medierne til udtryk og meddelelse i æstetiske, demokratiske og sociale processer.

Ved medieproduktionsforløb forstås produktion om og med

- trykte medier
- lyd
- stilbillede
- levende billeder
- multimedier.

Medieproduktionsforløb tilrettelægges som progressive forløb, hvor der arbejdes med øvelser, teknik og produktioner i en stigende sværhedsgrad.

Eleverne skal i den forbindelse præsenteres for og arbejde med et bredt udsnit af medieudtryk og genrer, herunder mediernes blandingsformer. Der arbejdes med enkle og sammensatte medieudtryk i relation til de enkelte genrer, fx er det hensigtsmæssigt først at arbejde med det stille billede, før der arbejdes med levende billeder i videoproduktionsforløb.

Medier kan tillige bruges til registreringsbrug, fx i form af lyd- og billedbøger eller video brugt som registrering og dokumentation af et fagligt arbejde eller en social aktivitet.

Mediearbejdet varieres gennem hele forløbet og indeholder produktioner af forskelligt omfang og sværhedsgrad, fx

- trykte medier, fx avis, skoleblad, digte, noveller, faglige fremstillinger og plakater
- elektroniske medier, fx lydspot, radioreklamer, nyhedsreportager, kortfilm
- computer og multimedier, fx computerspil, multimedieproduktioner, hjemmesideproduktion.

Der kan arbejdes med forskellige optagelses- og redigeringsformer, fra helt enkle til mere komplekse produktionsformer, fx fra "klip i båndoptager" og "klip i kamera" til digital lyd- og billedredigering.

Medieanalyse

Eleverne skal beskæftige sig med at analysere og vurdere et alsidigt udvalg af mediernes teksttyper og udtryksformer. De skal udvikle deres evne til at skelne mellem og karakterisere dokumentarisk stof, fiktion og mediernes blandingsgenrer.

Gennem analyse og vurdering af egne og andres medieproduktioner, udvikles elevernes forståelse af de hensigter, hvormed forskellige mediegenrer bliver produceret. Elevernes egenproduktioner må drøftes og analyseres med særligt fokus på, at der er tale om en læreproces, hvor motivationen, oplevelsen og tilegnelsen af de teknisk-håndværksmæssige færdigheder er centrum.

Analyse af professionel medieproduktion indeholder også kommunikationssituationen og herunder målgruppeproblematikken. Analysen må i øvrigt foretages med en forståelse for og i relation til den pågældende mediegenre og dennes særlige æstetik og formsprog.

I arbejdet med medieanalyse indgår informations- og kommunikationsværktøjer, elevernes egne medieproduktioner og professionel medieproduktion.

Der kan arbejdes med følgende elementer:

- kommunikation via fx mobiltelefon, internet, skrevne medier
- information via fx trykte medier, radio og tv, internet, multimedier, lokale og netbaserede platforme
- medieproduktioner, fx lyd-, billed-, videoproduktion, skrevne fiktions- og fagtekster, reklamer.

Analysearbejdet tilrettelægges og udvikles i relation til produktionsforløbet, og der kan anvendes forskellige analyse- og kommunikationsmodeller. Desuden bør der eksperimenteres med at beskrive og vurdere sammensatte medieudtryk (fx hjemmesider) og mediernes blandingsgenrer (fx reality tv-programmer) ud fra både umiddelbar oplevelse og mere kritisk analyse.

Mediernes betydning i samfundet

Mediernes betydning i samfundet er et perspektiv, der er medvirkende til at kvalificere både produktion og analyse. Det medieteoretiske område inddrages, hvor det falder naturligt i relation til arbejdet med analyse og produktion.

Der arbejdes med, hvorledes børns og unges hverdagsliv er præget af medier, og den betydning mediebrugen har for deres identitetsudvikling og dannelse. Desuden undersøges og vurderes mediernes samfundsmæssige rolle og betydning – såvel i et lokalt som i et globalt perspektiv.

I arbejdet med mediernes betydning i samfundet indgår bl.a. teoretiske overvejelser om:

- kommunikationsprocesser
- mediegenrer, bl.a. dramaturgi og fortælleformer
- mediers historie og udviklingstendenser
- mediernes samfundsmæssige, kulturelle, psykologiske og æstetiske funktioner.

Generelle synspunkter

Planlægning og evaluering

Som i alle andre af skolens fag skal undervisningsforløbene i valgfaget medier planlægges. Planlægningen skal dels tage udgangspunkt i elevernes forudsætninger, og dels i slutmålene for faget. Eleverne kan deltage i større eller mindre dele af planlægningen, og de bør være fortløbet med de mål og perspektiver, der sættes op for undervisningen, ligesom de skal kende de evalueringsmetoder, der tænkes anvendt. Der kan planlægges i kortere eller længere forløb, men i den samlede tilrettelæggelse skal man sikre sig, at fagets hovedområder og slutmålene bliver tilgodeset.

I den mere detaljerede planlægning af et forløb i valgfaget bør indgå overvejelser over undervisningsmål, elevaktiviteter, materialer og udstyr samt evaluering. Der kan planlægges, så man integrerer de tre hovedområder i et forløb, eller så man hovedsageligt fokuserer på et eller to af dem. Her bør man gøre sig overvejelser over, hvorledes de produktive og analytiske aktiviteter kan supplere og understøtte hinanden i en stadig vekselvirkning.

Elevaktiviteter, materialer og udstyr må naturligvis tilpasses elevernes udgangspunkt og skolens faciliteter, men også her må man sigte efter målene – og udforske og udfordre mulighederne.

Evaluering

Evalueringen af forløb i medier skal integreres i planlægningen. Eleverne skal opleve og erfare, at det er udviklende at tage stilling til etaperne i en gennemført proces,

og de skal lære at holde både processen og et eventuelt produkt op imod de opstillede mål. Her er præsentationen og tilrettelæggelsen af denne også vigtige elementer. Evalueringen kan foregå ved en samtale i klassen, i mindre grupper eller ved at der skriftligt udfyldes et evalueringsskema med konkrete spørgsmål udarbejdet i forhold til den gennemførte proces. Evalueringen kan både inddrage elevernes færdigheder, anvendelsen af det tekniske udstyr, samarbejdet, præsentationen og kvaliteten af det færdige produkt. Det er væsentligt, at de erfaringer og synspunkter, som fremkommer ved evalueringen, anvendes i de videre forløb, og at dette tydeliggøres for eleverne.

Medier og andre fag

I valgfaget medier arbejdes der eksplicit med analyse og produktion af medieudtryk, men i virkeligheden er disse aspekter en integreret del af en stor del af al undervisning. De kundskaber og færdigheder, som er præsenteret i dette faghæfte, kan således med fordel være med til at kvalificere arbejdet med medieudtryk i mange af skolens andre fag.

Medier og projektarbejde

Medier kan berige projektarbejdet med et kommunikations-, informationssøgnings- og formidlingsperspektiv. Det er i den forbindelse nærliggende at arbejde særskilt med produktion og analyse af medieudtryk, herunder at arbejde med vekselvirkningen mellem produktion og analyse af elevens egenproduktion og professionel medieproduktion.

Gennem skoleforløbet skal det sikres, at eleverne tilegner sig tekniske og håndværksmæssige mediefærdigheder, således at de er i stand til at anvende medier som et naturligt og integreret element i projektarbejdet. Projektarbejdet kan give elever lejlighed til at eksperimentere med og udvikle personlige medieudtryk i relation til bestemte faglige temaer og problemstillinger.

Medier, faciliteter og udstyr

Mediearbejdet tilrettelægges bedst som værkstedsarbejde, hvor der er mulighed for at arbejde i sammenhængende perioder og med mere differentierede arbejdsformer. Skal der arbejdes med en vekselvirkning mellem teori og praksis, mellem øvelse, produktion og analyse, er en længere sammenhængende arbejdsperiode helt nødvendig.

Samtidig stiller mediearbejdet i særlig grad krav til de fysiske faciliteter. Der vil ofte være brug for flere mindre arbejdsrum, der giver plads til fordybelse og ro til ører og øjne.

Teknik og udstyr skal understøtte den pædagogiske læreproces. Derfor skal der vælges teknik og udstyr i forhold til den mediepædagogiske opgave, der skal løses. Ofte vil det være en fordel at vælge enkelt og funktionelt udstyr, således at elever og lærere har bedst mulighed for at bevare følingen med medieudtrykket og styre læreprocessen. Endelig kan det anbefales, at der først og fremmest er nok af det helt enkle udstyr, således at alle elever får mulighed for selv at arbejde med medieudtrykket.

Ophavsretsspørgsmål

Det er vigtigt at sikre sig, at de materialer, der anvendes i undervisningen – herunder de, som indgår i elevernes egne produktioner – ikke er behæftet med bestemmelser, der medfører, at de ikke må benyttes i undervisningen. Hvis de er det, er det vigtigt at sikre sig aftaler med de producenter eller ophavsretshavere, hvis materiale man ønsker at bruge i undervisningen.

Ophavsretlige spørgsmål hører til Kulturministeriets ansvarsområde. Der kan søges information herom på Kulturministeriets hjemmeside www.kum.dk. Hjemmesiden indeholder en særskilt side, der belyser en lang række ophavsretlige spørgsmål på adressen <http://www.infokiosk.dk/sw9430.asp>.

På samme side ligger desuden en miniguide om ophavsret i tegneserieformat:
http://www.kum.dk/graphics/kum/downloads/Publicationer/Ophavsret_miniguide.pdf